

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

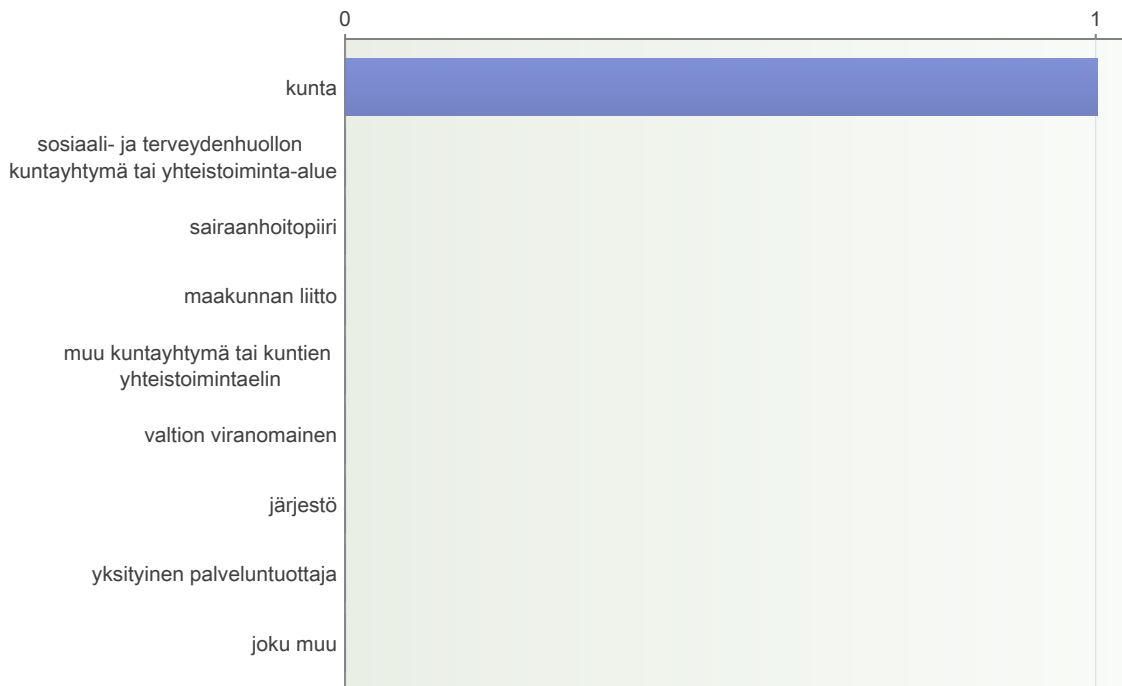
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Pyhännän kunta	Teppo Petäjäjärvi	Jouko Nissinen, Manuntie 2 92930 Pyhääntä, 0401912201, jouko.nissinen@pyhanta.fi	4.12.2017	Kunnanhallitus

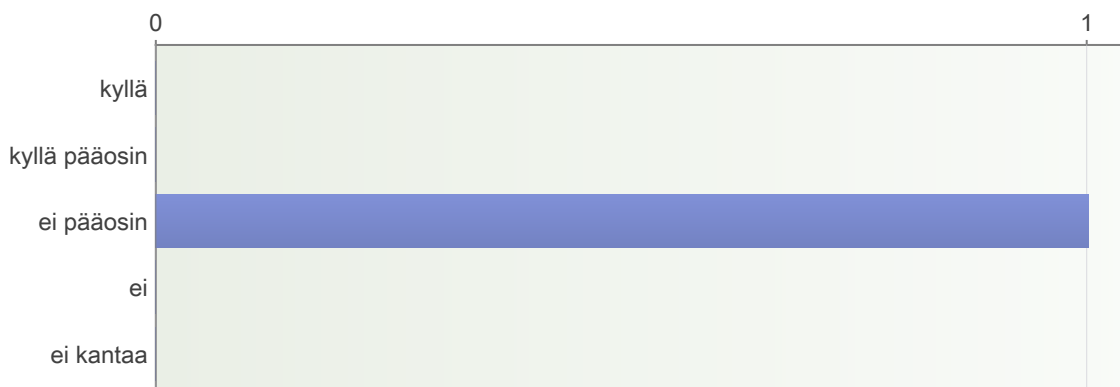
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

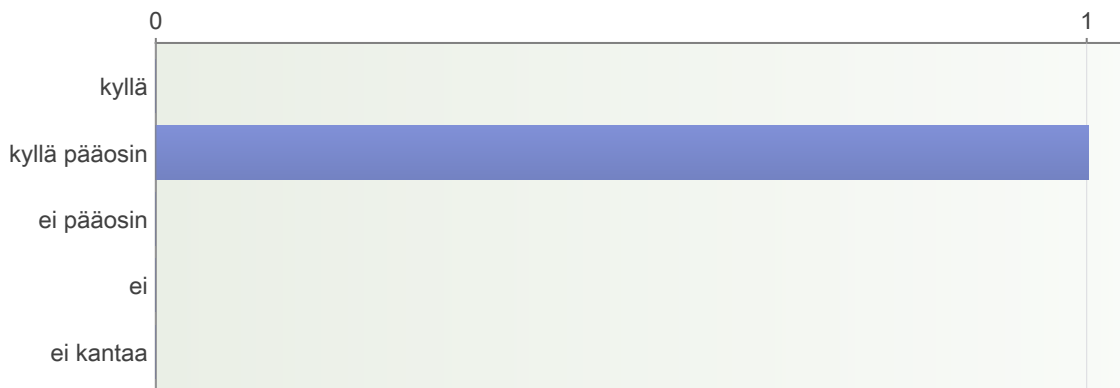
Vastaajien määrä: 1

- Pyhännän kunta näkee sote-uudistuksen tarpeellisena ja katsoo, että valinnanvapautta voidaan hallitusti laajentaa. Laajentaminen täytyy toteuttaa siten, etteivät sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen, kustannusten kasvun hillintä, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen, palveluintegraatio sekä peruspalvelujen vahvistaminen, vaarannu. Nyt ehdotettu malli ei edistä alkuperäisten tavoitteiden saavuttamista.

Esitetty malli kaipaa yksinkertaistamista, selkeytystä ja korjauksia. Esitetystä muodossa lakiluonnos rajoittaa maakunnan palveluiden järjestämivastuuseen ja itsehallintoon kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Järjestämivastuun toteuttaminen ja palvelujen integraatio on vaikeaa, kun iso osa palveluista siirtyy yritysten vastuulle ja siten markkinaperusteiseen ohjaukseen. Samalla palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjauksvallan ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy uusia rajapintoja. Tämän seurauksena ohjausjärjestelmästä on mahdotonta saada aikaan kokonaisuutta, jonka avulla saavutettaisiin uudistuksen keskeiset tavoitteet ja pystyttäisiin hallitsemaan malliin sisältyvät rakenteelliset riskit. Alustavien kokemusten mukaan valinnanvapausuudistus näyttää lisäävän palvelujen kysyntää ja aiheuttavan näin uusia kustannuksia. Palvelujen kysyntä näyttäisi kohdentuvan sellaisiin sairauksiin ja toimenpiteisiin, joilla ei kavenneta välttämättä hyvinvointi- ja terveyseroja. Mikäli työterveyshuolto ja opiskelijaterveydenhuolto otetaan kapitaatiokorvauksen piiriin, lisää se kustannuksia, mutta ei välttämättä tuo merkittävää terveyshyötyä eikä kavenna hyvinvointi- ja terveyseroja. Valinnanvapausmalli on erittäin vaikeaselkoinen ja edellyttää asiakkaalta/potilaalta kykyä arvioida omaa palveluntarvettaan, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Malli ei sovellu kaikille asiakasryhmille ja niinpä se voi lisätä hyvinvointi- ja terveyseroja. Arviointia vaikeuttaa maakunta- ja sote-uudistuksen lainsäädännön kokonaisuuden keskeneräisyys sekä tämän että monen muun kysymysten kohdalta. Erityisesti järjestämislakiin tulevien muutosten olisi tullut olla tiedossa lausuttaessa valinnanvapauslaista.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

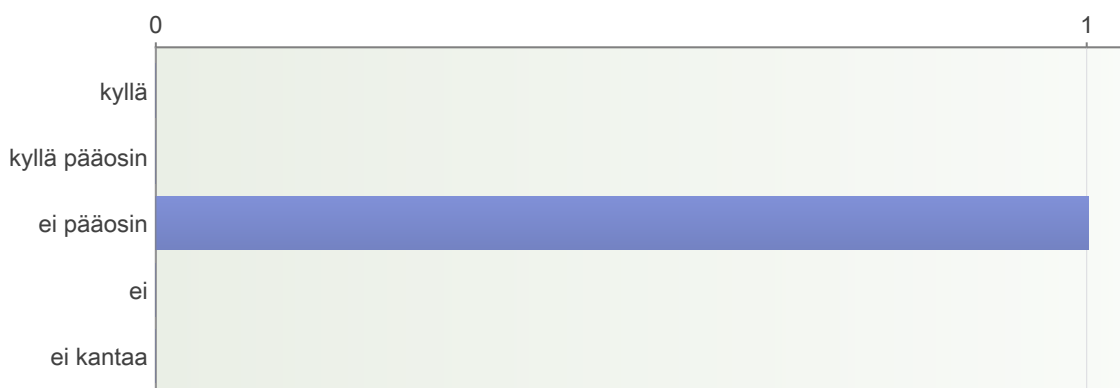
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty lakiluonnos edistää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia, mutta ei välttämättä asiakkaalle terveys- ja hyvinvointihyötyä tuottavalla tavalla. Huoli kohdistuu useita sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet valita omia palveluita vaihtelee suuresti alueittain. Suurissa kaupungeissa valinnan mahdollisuuksia on runsaasti, mutta syrjäseuduilla valinnanvapaus voi jäädä kuolleeksi kirjaimeksi. Epäselvä ja monimutkainen malli voi johtaa epätarkoituksen mukaisiin valintoihin, jos asiakkaalla ei ole tarpeeksi tietoa valinnan pohjaksi. Siksi lainsäädännössä tulee tarkoin määritellä, mitkä palvelut ovat valinnanvapauslainsäädännön piirissä.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

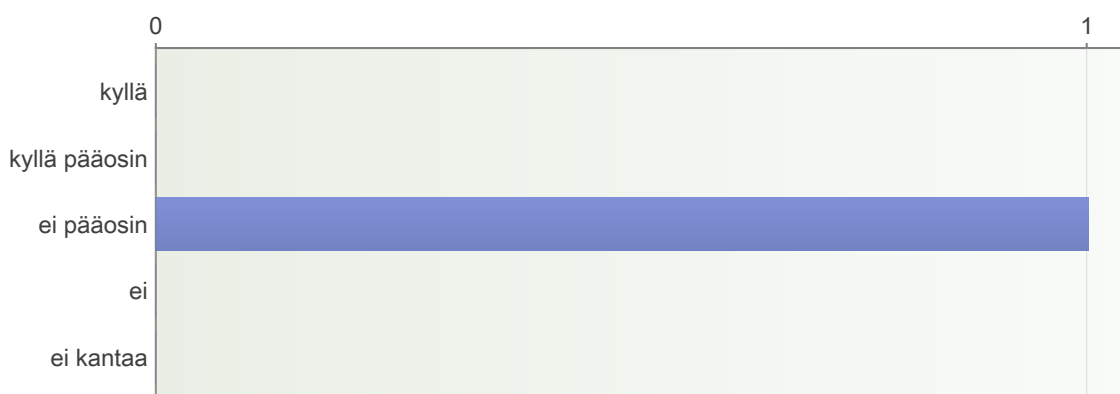
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos antaa asiakkaalle mahdollisuudet hakeutua omaan tilanteeseen sopivaan palveluun silloin, kun palvelujen tarjontaa on ja jos asiakas kykenee arvioimaan oman tilanteensa, palvelutarpeensa, pystyy vertaamaan sitä tarjolla oleviin vaihtoehtoihin ja osaa hakeutua palveluihin. Merkittävä osa väestöstä jää kuitenkin näiden edellytysten ulkopuolelle ja silloin uudistuksen tavoite ei toteudu.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

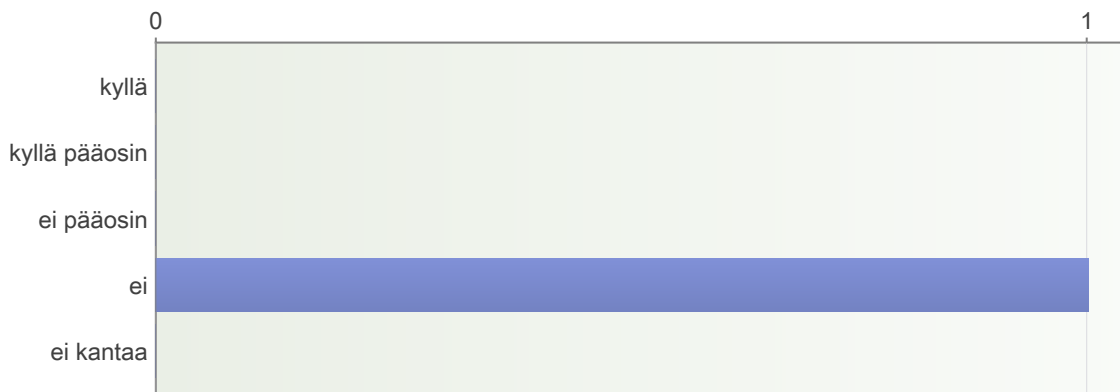
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Integraation toteuttaminen on lähes mahdotonta, jos valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Maakunnalle asetetut järjestämislain mukaiset velvoitteet integraatiosta ja toisaalta valinnanvapauslainsäädännön asettamat rajoitteet estävät käytännössä integraation saavuttamista. Esitetty malli johtaa myös kustannusten kasvuun sekä asiantuntija resurssia vaativien valvontatehtävien lisääntymiseen.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

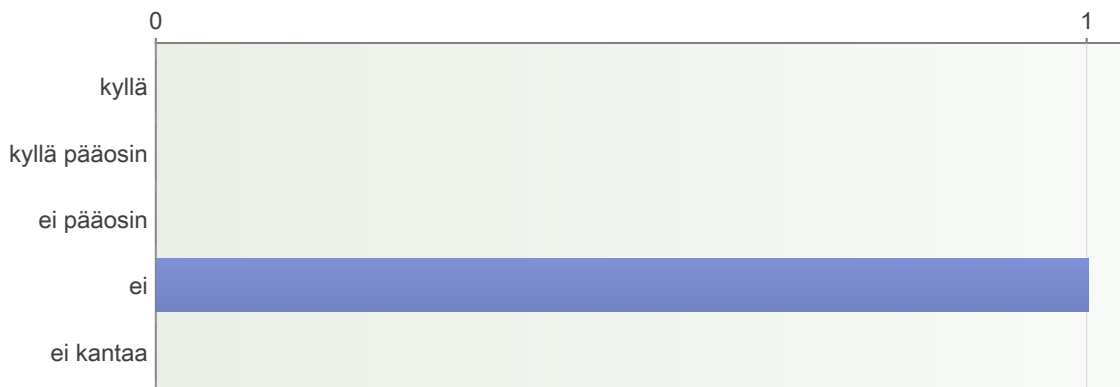
- Esitetty malli, jossa järjestäminen ja tuottaminen erotetaan, otetaan käyttöön monituottajamalli ja valinnanvapauspalvelut viedään markkinoille, on rakenne, joka ei tue integraatiota. Lakiluonnokseen onkin jouduttu ottamaan erilaisia säännöksiä, jotta integraatio saataisiin jotenkin toteutettua. Käytännössä näiden säännösten soveltaminen on erittäin vaikeaa.

Vaikein tilanne on useita palveluja samanaikaisesti vaativan asiakkaan/potilaan kohdalla, jonka palvelut voivat hajautua eri toimijoille. Tällainen asiakas/potilas on vaarassa joutua eri palveluntuottajien pallottelun kohteeksi. Monia palveluja vaativan asiakkaan kohdalla tiedonvaihto eri toimijoiden välillä on toimittava. Saadaanko tietojärjestelmät toimimaan siten, että tiedonvaihto onnistuu, on asiantuntijoiden mukaan tällä hetkellä mahdotonta.

Lakiluonnoksen mukaan asiakkaalle laaditaan tarvittaessa asiakassuunnitelma, jossa ovat mukana kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelut tuotantotavasta riippumatta. Esityksessä jää moni kohta epäselväksi, mm. vastuukysymyksissä ja tiedon käyttöoikeuskysymyksissä, joten siltä osin esitys kaipaa tarkennuksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

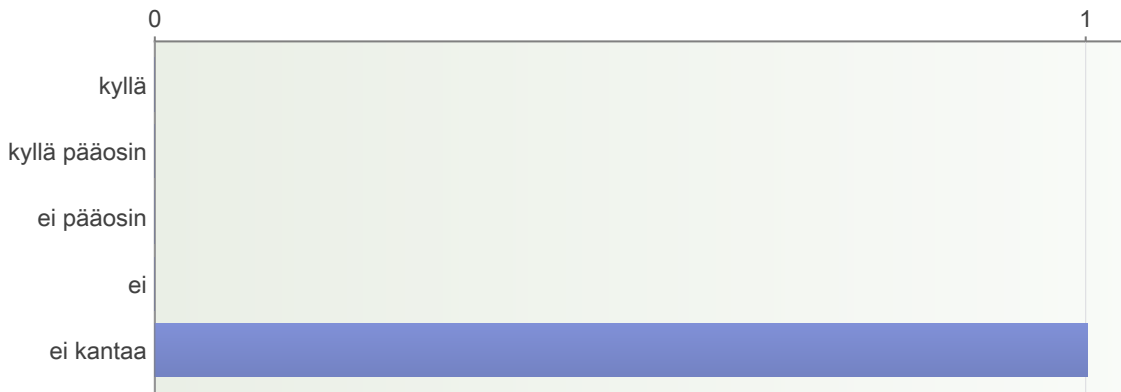
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pyhännän kunta katsoo, että esitetystä mallista maakunnan asema paranee järjestämisvastuun toteuttamisessa, mutta edelleen maakunnan mahdollisuudet käyttää järjestämisvastuuseen kuuluvaa päätösvaltaa on täysin riittämätön.
Itsehallinto ei toteudu tässä uudistuksessa aidosti. Lainsäädännössä on monia kohtia, joilla maakuntien päätösvaltaa palvelujen tuottamisessa rajoitetaan. Ehdotetut asetuksenantovaltuudet kaventavat maakuntien päätösvaltaa, ovat aidon itsehallinnon vastaisia ja vaikeuttavat maakunnan pitkäjänteisen toiminnan suunnittelua.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

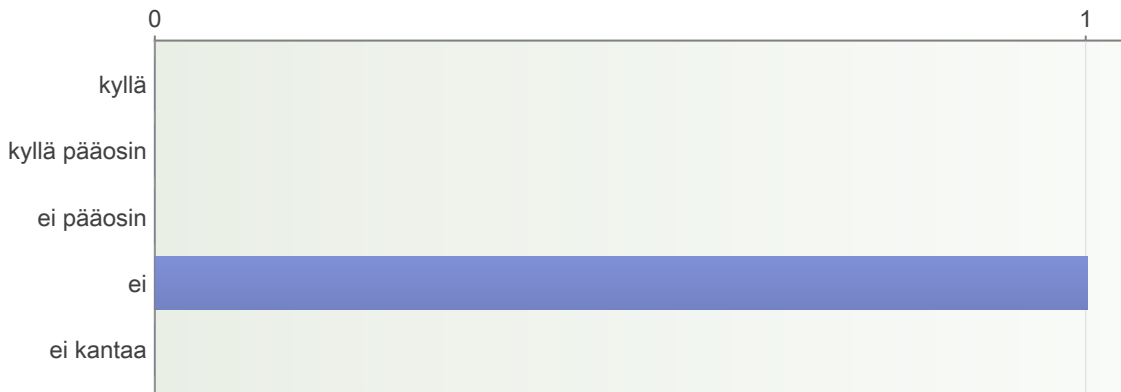
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädäntö antaa mahdollisuudet uudistaa toimintatapoja ja ottaa käyttöön uusia palvelumuotoja, mutta tämä sama asia voidaan tehdä myös purkamalla nykyistä sääntelyä, joten uudistuksiin ei tarvita valinnanvapauslainsäädäntöä.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

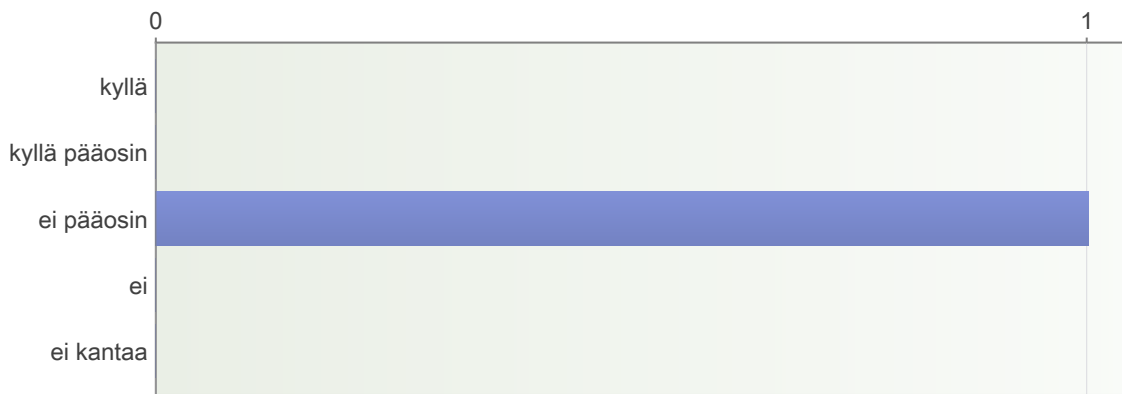
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty valinnanvapausmalli vaikeuttaa oleellisesti tavoiteltujen kustannusvaikutusten saavuttamista. Suurin ongelma on maakunnan tuottamien palvelujen tuotantotapaan ja palvelujen ohjaukseen kohdistuvat rajoitukset. Myös lisääntyvät hallinnolliset kustannukset, ICT-investointikustannukset ja uudet valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvät henkilökohtainen budjetti ja asiakasseteli kasvattavat kustannuksia, eivät vähennä. Vaarana on, että palvelujen kysyntä kasvaa ja kysyntä kohdistuu sellaisiin toimenpiteisiin, joilla ei saavuteta terveyshyötyä. Mikäli kustannusten kasvua ei saada hillittyä, johtaa se pitemmällä aikavälillä tilanteeseen, jossa palvelujen kattavuutta tai sisältöä joudutaan supistamaan tai palvelujen laatua heikennetään. Myös henkilöstön määrää on vähennettävä, mikäli kustannusten kasvun hillinnässä epäonnistutaan. Tällainen kehitys johtaa siihen, että syrjäseutujen palvelut heikkenevät, koska kävijöitä on siellä vähän ja yhden käyntikerran hinta nousee helposti korkeaksi. Valinnanvapausmalli aiheuttaisi todennäköisesti henkilöstön siirtymistä julkiselta sektorilta yksityiselle sektorille. Kohdistuisiko siirtyminen juuri niihin tehtäviin, joihin on tarvetta vai siirtyisivätkö henkilöt taloudellisesti tuottaviin toimintoihin. Julkinen sektori voisi ajautua henkilöstöpulaan, joka voisi vaarantaa myös tärkeitä kriittisiä toimintoja.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

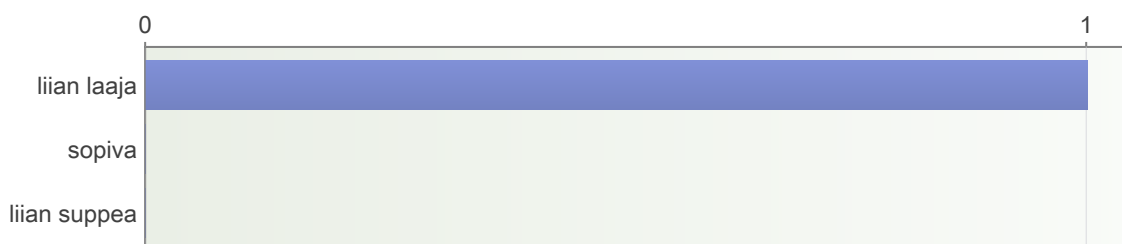
20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotetussa mallissa maakunnan ei tarvitsisi yhtiöittää valinnanvapauden piirissä olevaa tuotantoa. Mikäli maakunta lähtisi tuottamaan valinnanvapauspalveluita, joutuu se toimimaan markkinoilla kuten osakeyhtiöt, vaikkei toiminta ei tapahdukaan yhtiömuodossa. Ehdotuksessa on vielä ratkaisemattomia kysymyksiä, mm. rahoitukseen liittyviä asioita.
Esitetty malli perustuu näkemykseen, että kunnat eivät ole valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen tuottajia. Näkemys on johdonmukainen uudistuksen lähtökohdista katsottuna, mutta toisaalta kuntien poissaolo tuotannosta vähentää palvelun tuottajia.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen 18 §:n 1 momentissa määritellyt terveydenhuollon palvelut vastaavat pääosin nykyisen terveyskeskuksen palveluvalikoimaa. Tämä on sopiva linjaus myös jatkossa. Ehdotukseen sisältyvä neljän erikoisalnan konsultaatioiden saatavuus sote-keskuksissa olisi määriteltävä tarkemmin. Jos jokaisessa sote-keskuksessa pitää olla neljän erikoisalnan konsultaatiot, tulee järjestelmästä kallis ja henkilöstö resursseja sitova. Tämä heikentää muiden, peruspalvelujen, tuottamismahdollisuuksia. Samaten liian laaja sote-keskus estää pienten yritysten pääsyä markkinoille. Maakunnille tulisi antaa päätösvaltaa, mitä erikoisalnan konsultaatioita tuotetaan missäkin.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä ei määritellä, miten suun hoitoon liittyvät laboratorion palvelut järjestetään. Erikoislääkäripalveluiden ja ammattihenkilöiden konsultaatiot ja vastaanotto toiminta eivät ole määriteltäviä riittävän tarkasti. Maakunnalle tulisi antaa päätösvalta tällaisesta palveluvalikoiman laajentamisesta. Suunhoidon palvelujen järjestelmämuutos esitettyssä muodossa johtaa ilmeisesti kustannusten kasvuun. Jos asiakas saa valita yksityisen palveluntuottajan julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla, palvelujen kysyntä tulee kasvamaan, mikäli palvelujen tuottajien saama kapitaatiohinta on kohdallaan. Palvelujen tarjonta tulee lisääntymään ainakin suurissa kaupungeissa, mutta harvaanasutuilla seuduilla palvelujen tarjoajia voi olla vähän.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

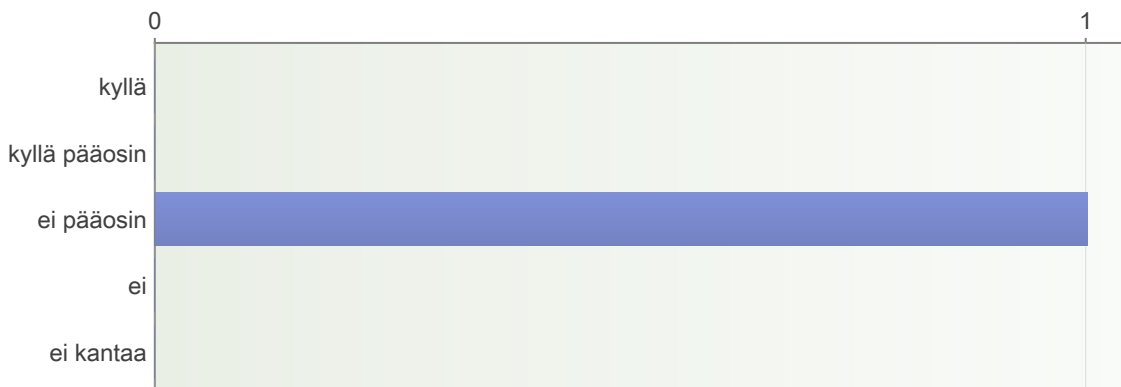
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä olisi määriteltävä tarkemmin kotisairaanhoidon asema, milloin kysymyksessä on asiakassetelipalvelu ja milloin palveluun tuottaa sote-keskus. Myös kotisairaanhoidon lääkäripalvelut tulisi määritellä tarkemmin.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

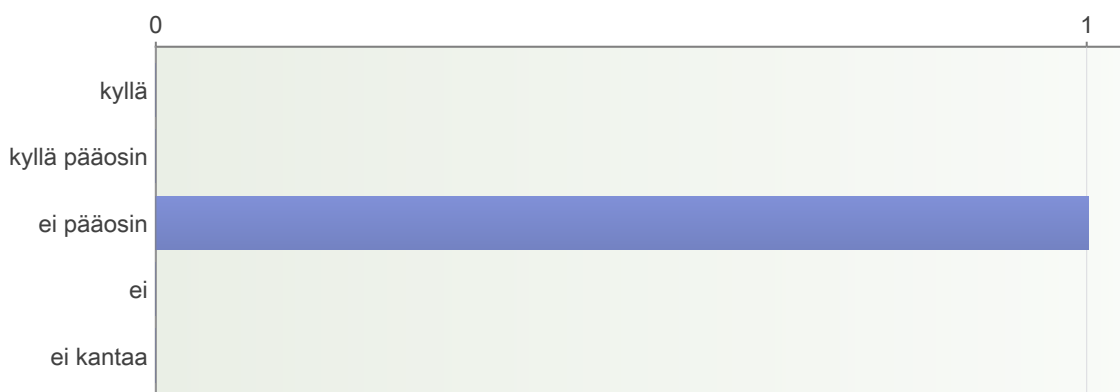
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Ennaltaehkäisevään toimintaan liittyvät muut palvelut ja niiden toteuttaminen tulisi määritellä tarkemmin. Samoin kuvantamispalveluiden jotkut osiot kaipaavat tarkennuksia. Maakunnalle tulisi olla valta päättää, mitä palveluita, missä laajuudessa ja millä keinoin tarjotaan suoran valinnan palveluna tai suoran valinnan yhteydessä liikkuvina, etäpalveluina tai konsultaatioina.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

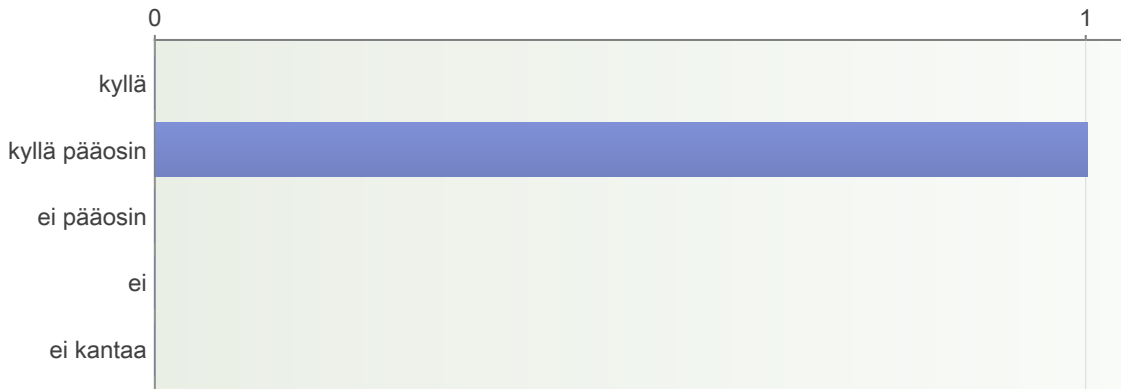
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen mukaan suoran valinnan palveluihin sote-keskuksessa kuuluisi sosiaalihuollon neuvonta ja ohjaus, josta vastaisi sote-keskuksessa työskentelevä sosiaalihuollon ammattihenkilö. Maakunnan liikelaitoksen tulisi muodostaa yksi tai useampi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä tai muista ammattihenkilöistä koostuva ryhmä, joka antaisi konsultaatiopalveluita sote-keskukselle, arvioisi asiakkaan palvelutarvetta ja ohjaisi asiakkaan tarvittaessa maakunnan liikelaitoksen palvelujen piiriin. Esityksen heikkous on siinä, että syvää integraatiota sosiaali- ja terveydenhuollon välille ei synny, koska sote-keskuksessa ei voi perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan olla sellaisia sosiaalipalveluja, joissa käytetään julkista valtaa. Mikäli maakunnan liikelaitoksen muodostama sosiaalihuollon ammattihenkilöistä muodostama ryhmä ei voi tehdä asiakaskohtaisia päätöksiä, sen vaikuttavuus asiakastyössä jää vähäiseksi.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

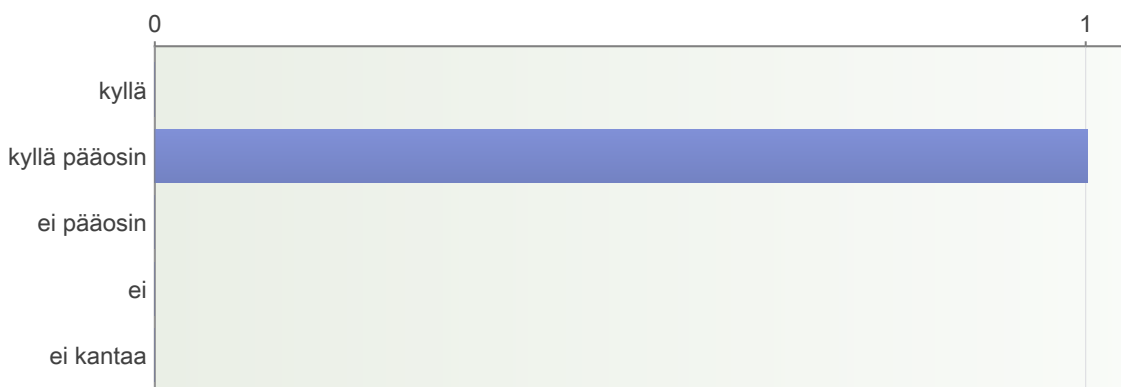
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys antaa asiakkaalle riittävät mahdollisuudet valita liikelaitos, mutta mikäli valinnanvapaus kohdistuu yli maakuntarajojen, aiheuttaa se ongelmia mm. integraation toteutumisessa, palveluntuottajien valvonnassa, palvelutarpeen arvioinnissa jne.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on riittävät mahdollisuudet valita palveluyksikkö, mutta joissakin tapauksessa se voi johtaa epätarkoituksen mukaiseen valintaan. Valinnanvapautta voi kaventaa sellaisissa kohdissa, joissa asiakas tai hänen läheisensä tietoisesti pyrkivät välttelemään palvelutarpeen arviointia, esim. lastensuojelu, päihde- tai mielenterveyspalvelut ja huumeiden väärinkäyttö.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

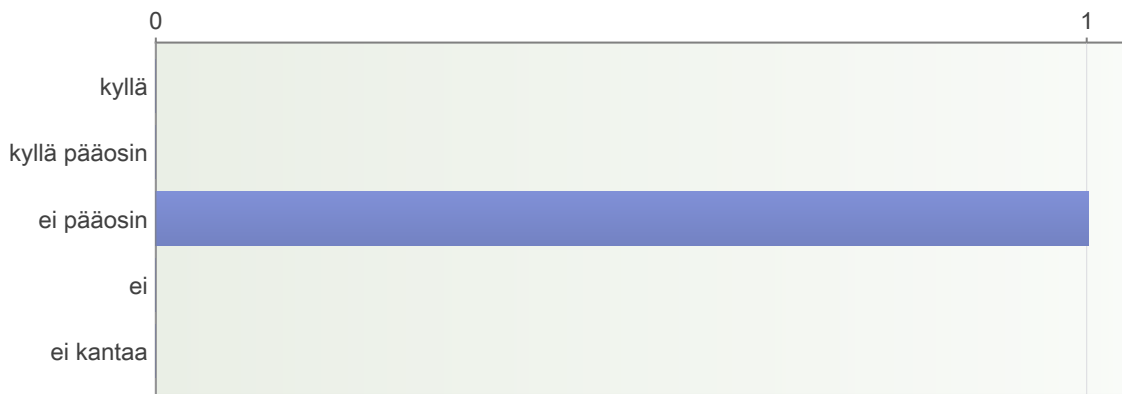
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen mukaan maakuntien velvollisuus olisi tarjota asiakasseteliä lukuisten muiden kuin suoran valinnan palveluiden saamiseksi. Maakunnalle jäisi kuitenkin mahdollisuus määritellä asiakassetelillä hankittavan palvelun tarkan sisällön ja maakunta voisi myös rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta tietyin ehdoin.
Maakunnalle tulee antaa valta päättää palveluista, joissa se käyttää asiakasseteliä. Toisaalta maakunnalle voidaan antaa velvoite asettaa tavoitteet valinnanvapauden toteutumiseksi ja maakunnan voidaan myös määrätä seuraamaan tavoitteiden toteutumista.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

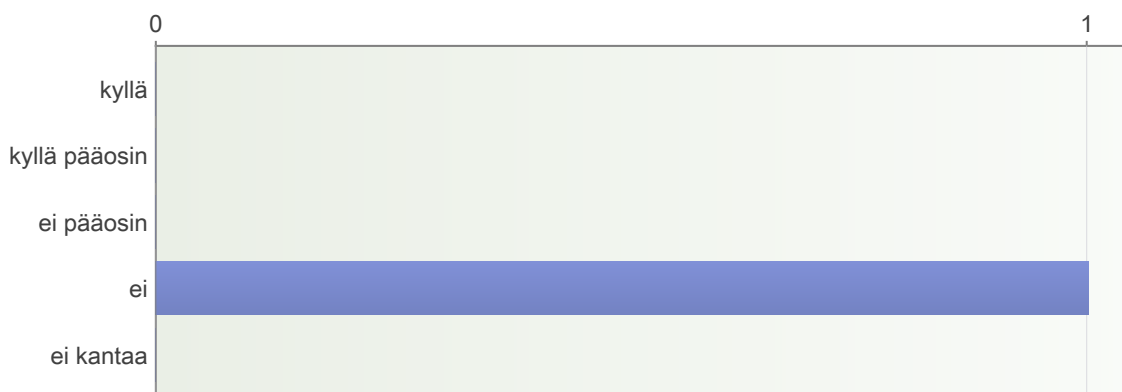
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Rajaus on perusteltu, mutta ei riittävä. Lakitekstissä oleva muoto mahdollisuus rajata palveluja, jos se on "välttämätöntä" tulisi muuttaa muotoon jos se on "tarpeellista".

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

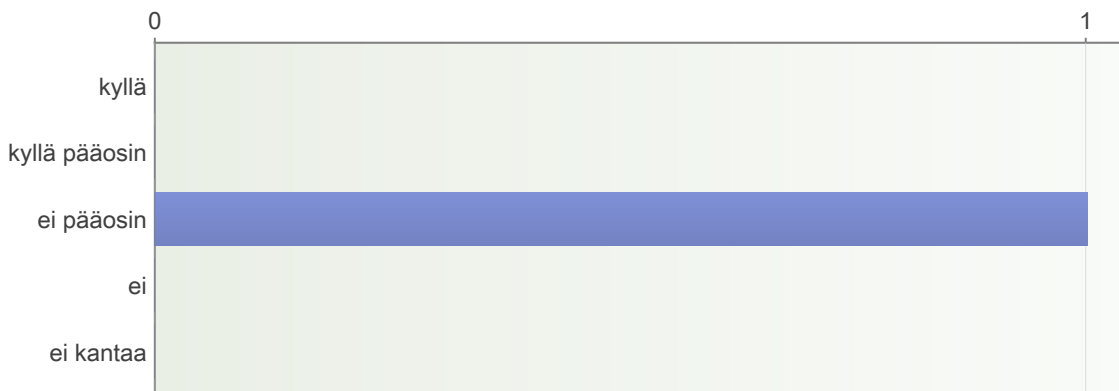
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelillä saisi esityksen mukaan sellaisia erikoissairaanhoidon palveluja, joiden laajamittaisella toteuttamisella asiakassetelin avulla olisi merkittäviä vaikutuksia maakunnan mahdollisuuksiin taata riittävät ja korkeatasoiset palvelut koko maassa jatkuvasti. Erityisesti päivystysvalmiuden ylläpito voisi vaarantua. Maakunnalle tulee antaa mahdollisuus rajata asiakassetelin käyttöä, jotta maakunnan palvelutuotannon kokonaisuus pystytään turvaamaan.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

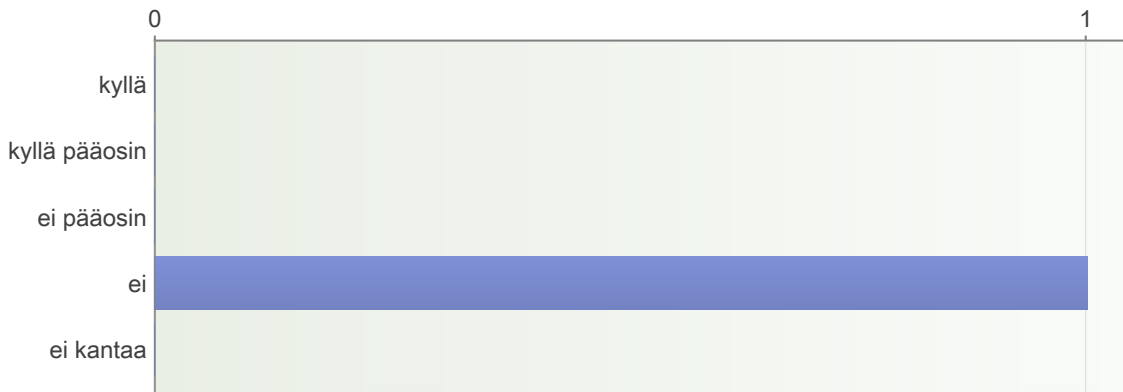
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli antaa palveluntuottajan, oli sitten kyse asiakassetelillä tuotetusta palvelusta tai henkilökohtaisen budjetin saaneen asiakkaan palvelun tuottamisesta, valikoida asiakkaita. Tämä johtaa siihen, että yritykset valikoivat vain helppoja asiakkaita ja maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi jäivät vaikeat asiakkaat. Valinnanvapausmalli on vaikeaselkoinen ja edellyttää asiakkaalta kykyä valita itselleen oikean palvelun.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

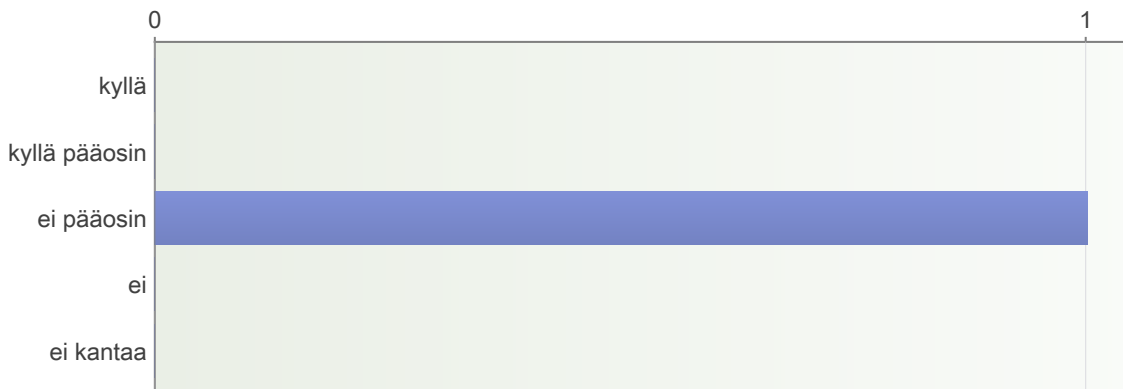
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli rajoittaa liikaa maakunnan mahdollisuutta päättää, missä palveluissa se ottaisi käyttöön asiakassetelin.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

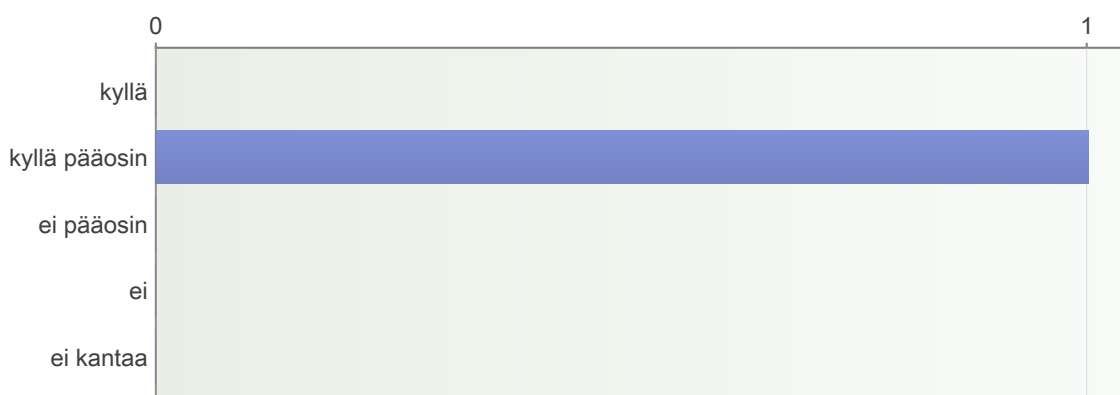
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin säännökset ovat epäselviä ja kaipaavat täsmennyksiä. Henkilökohtaisesta budjetista ei ole aiempaa kokemusta, joten sen käyttöön oton kustannusvaikutukset eivät ole tiedossa. Lisäksi henkilökohtainen budjettisäännöstö tulisi voimaan jo 1.1.2020, joten henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin eriaikainen käyttöönotto ei mahdollista sitä, että asiakkaan kieltäytyttyä henkilökohtaisesta budjetista hänelle voitaisiin hankkia palvelut asiakassetelillä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

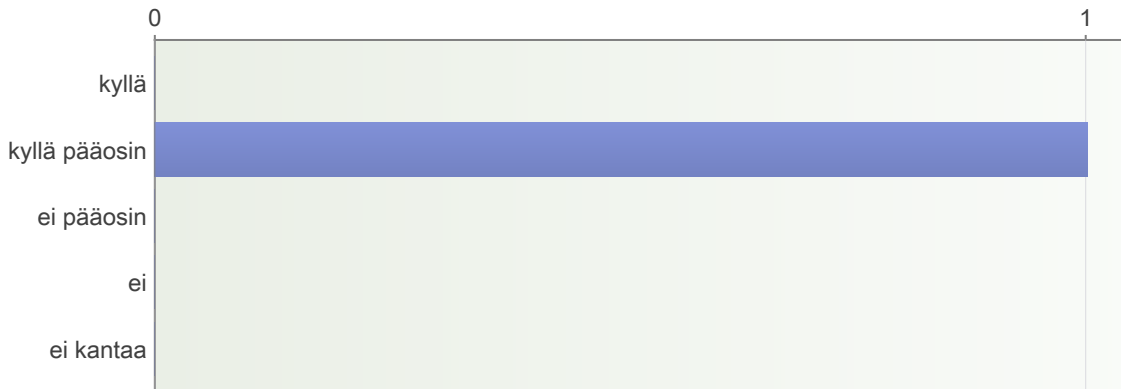
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen mukaan asiakkaalle laaditaan tarvittaessa palvelusuunnitelma, johon sisältyisivät kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelut tuotantovastuusta riippumatta. Maakunnan liikelaitos vastaisi siitä, että asiakassuunnitelma muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Esitetyllä tavalla toteutettuna asiakassuunnitelmasta tulee hallinnollisesti raskas ja vastuunjaolta epäselvä. Ongelmia tulisi myös yksityisyyden suojaan liittyvissä kysymyksissä. Asiakassuunnitelmaa olisi kaikkien palveluntuottajien noudatettava. Tämä aiheuttaa ongelmia mm. suunnitelman sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon asiakaspäätöksiin.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

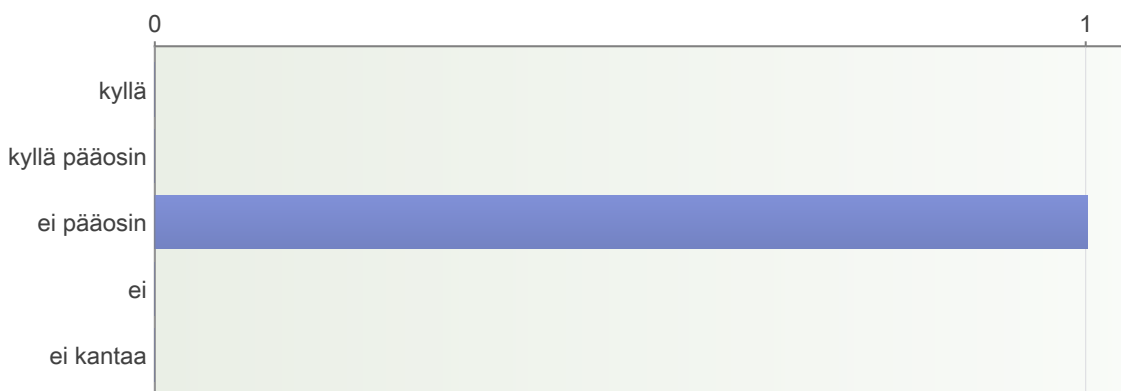
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymismenettely tarvitaan, jotta palvelunohjausta voidaan käyttää. Hyväksymismenettelyn sääntelyssä on kuitenkin epäselvyyttä. Sopimuksen piiriin ja hallintopäätöksen suhdetta täytyy tarkentaa. Samaten vastuusuhteita täytyy tarkentaa. Myös asiakkaan oikeudellinen suhde esim. sote-keskukseen, asiakassetelituottajaan on epäselvä.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämismenettelyjen toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

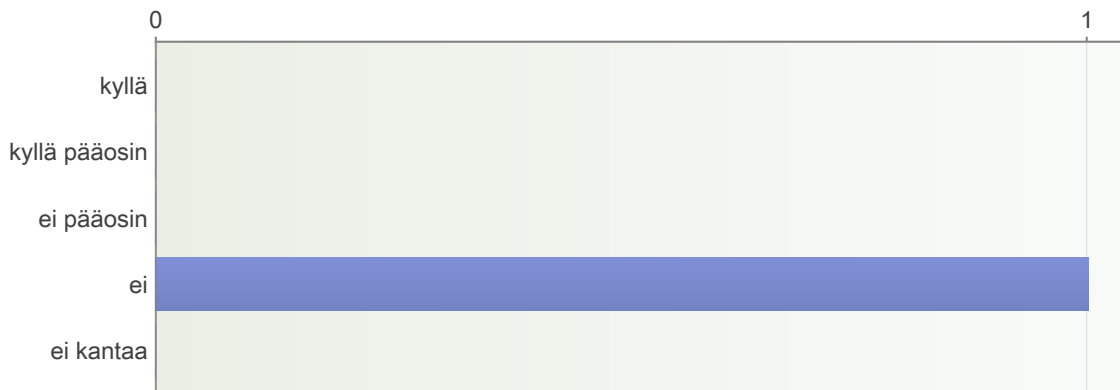
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla on järjestämisvastuu ja valvontavastuu, joten sillä täytyy olla myös riittävät keinot asettaa seuraamuksia palveluntuottajalle, joka ei toimi sopimuksen/ohjeistuksen mukaisesti. Vastuukysymyksiä täytyy tarkentaa.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

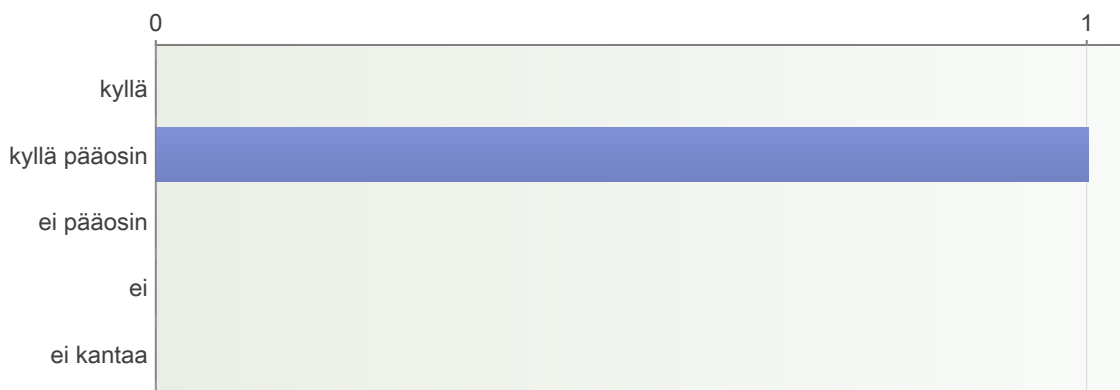
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimuksen ja hallintopäätöksen suhde jää epäselväksi, joten tämä täytyy määritellä tarkemmin.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

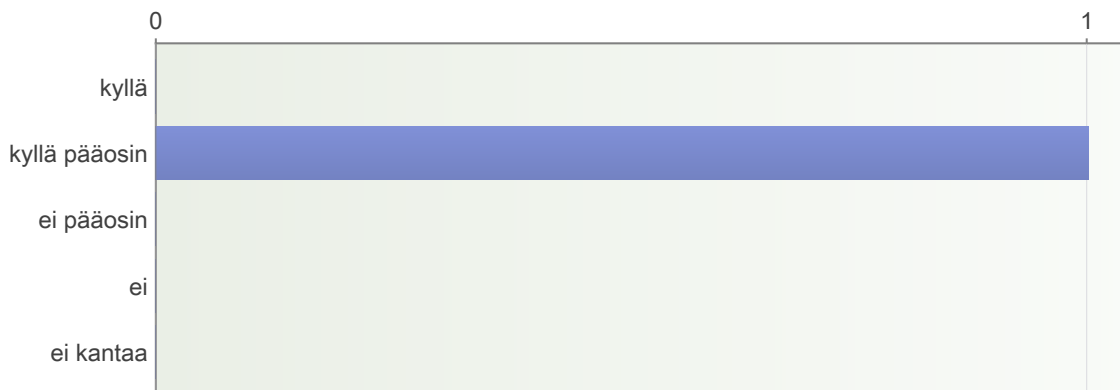
Vastaajien määrä: 1

- Mikäli valinnanvapaustuottaja käyttää alihankkijaa, miten valvonta suoritetaan. Tämä kaipaa täsmennyksiä.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

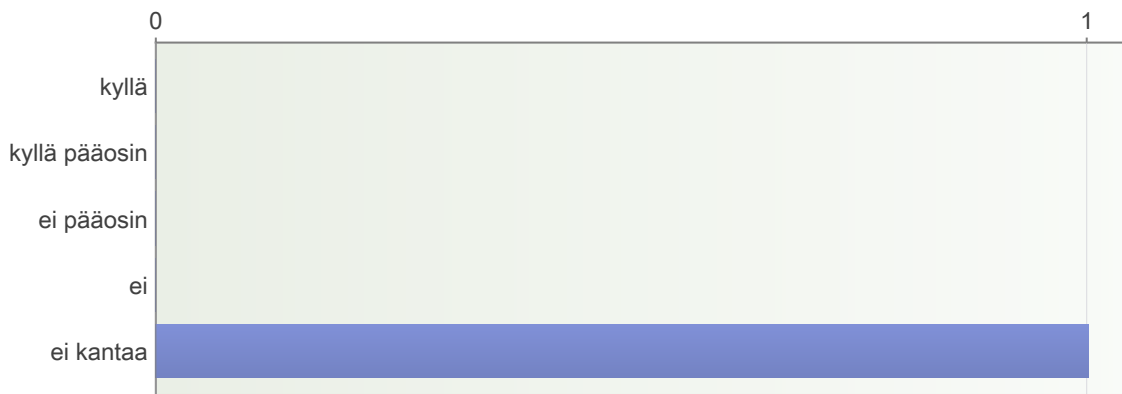
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa korvaus määräytyisi asiakkaan tarveperusteen mukaan. Esiitetty malli on parempi kuin pelkkä kapitaatiomalli. Tarvekertoimet täytyy määrittää todella tarkasti, jotta vältytään tilanteelta, jossa paljon palveluja tarvitsevat ja suuria kustannuksia palveluntuottajalle aiheuttavat potilaat ohjataan maakunnan liikelaitoksen tai toisen suoran palvelun tuottajan potilaaksi.
Esityksessä maakunnille esitetään perustellusti harkintavaltaa sekä kapitaatorahoituksen tason määrittämisessä että osittain myös korvausten perusteiden määrittämisessä. Sen sijaan suoran valinnan palvelujen korvauksien määrittelyssä maakunnan valta on liian voimakkaasti rajattu.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

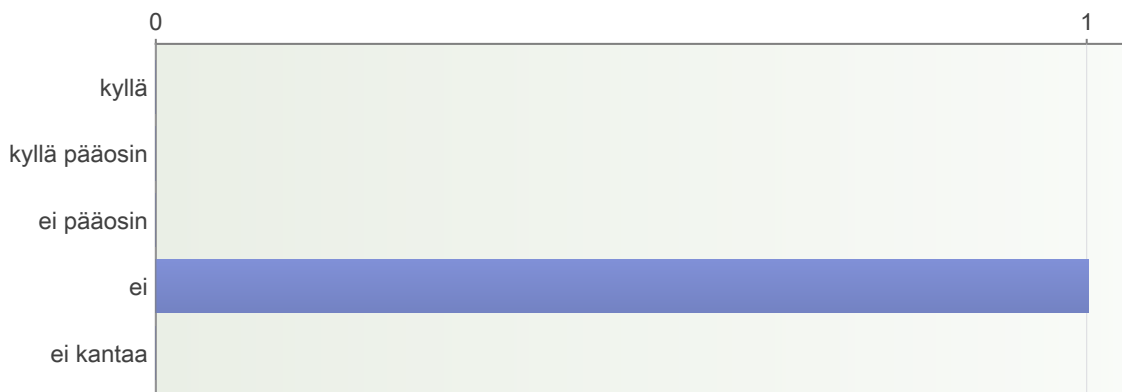
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymyksestä ei selviä, mitä muilla korvauksilla tarkoitetaan .

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

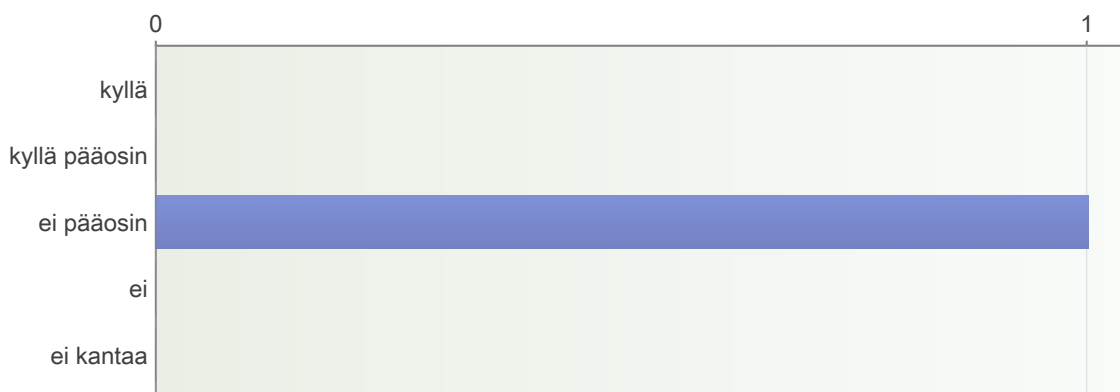
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen tuottaessa itse valinnanvapauspalveluita, joutuu se toimimaan kuten osakeyhtiö tai vastaava, vaikka toiminta ei tapahdu yhtiömuodossa. Tähän liittyy useita ongelmia, mm. rahoitukseen, joita ei ole ratkaistu lakiluonnoksessa.

Maakunnan liikelaitoksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaiset toimintaedellytykset, sillä maakunnan järjestämisvelvollisuus sitoo maakuntaa joka tilanteessa.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

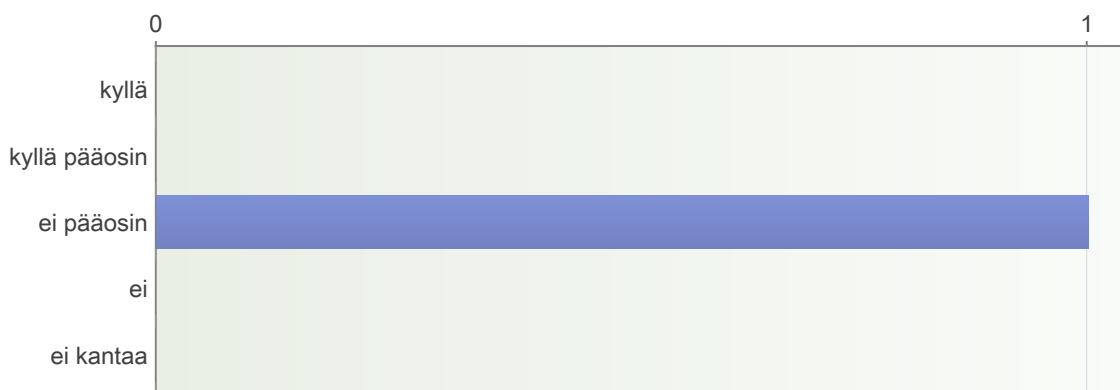
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti tulee voimaan eri aikaan kuin asiakasseteli, mikä ei ole perusteltua eikä järkevää. Nykyisin voimassa olevaan palvelusetelin käyttöön tulee saada riittävä siirtymäaika, että asiakas voi käyttää jo hänelle myönnetyn palvelusetelin.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

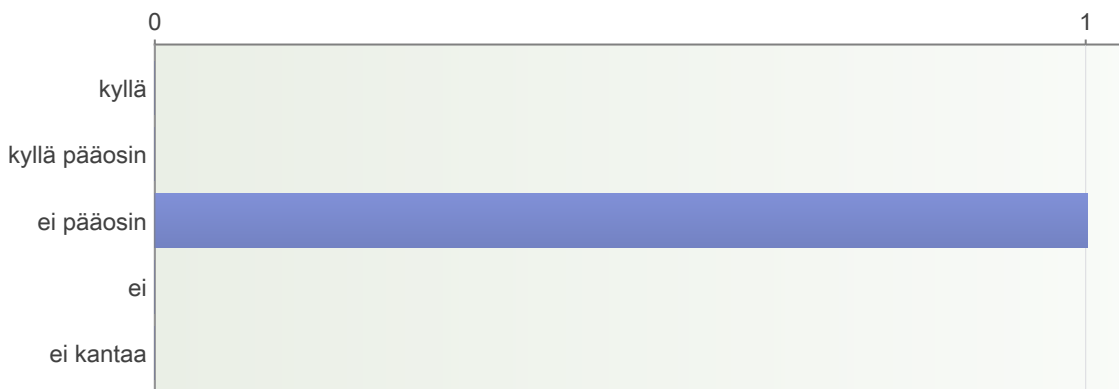
Vastaajien määrä: 1

- Voimaantulosäännösten mukaan henkilökohtainen budjetti tulisi käyttöön 1.1.2020 ja asiakasseteli olisi otettava käyttöön viimeistään 1.7.2020 alkaen. Sosiaali- ja terveyskeskukset aloittaisivat toimintansa 1.1.2021 ja suun hoidon yksiköt 1.1.2022. Sote-keskusten toiminta laajenisi muiden kuin yleislääketieteen alaan kuuluvilla konsultaatioilla 1.1.2022 sekä suun hoidon konsultaatiopalveluilla 1.1.2023. Maakunnan olisi tehtävä päätös 1.1.2022 sote-keskuksiin siirrettävistä konsultaatioista, ehdoista suoran valinnan tuottajille sekä tuottajille maksettavista korvauksista viimeistään 31.12.2019.

Voimaantulon porrastus on perusteltua, mutta maakuntien velvollisuus tehdä merkittäviä korvauksiin ja toimintaan liittyviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä, aiheuttaa monenlaisia ongelmia. Vaarana on mm. kustannusten kasvu, kun päätöksiä joudutaan tekemään ilman riittävää tietopohjaa. Oman ongelmansa tuo tietojärjestelmien ja niihin tarvittavien muutosten saaminen valmiiksi ajoissa. Kaiken kaikkiaan maakuntien valinnanvapausmallin käyttöönottoon tulisi saada lisää liikkumavaraa, jotta uudistus saataisiin toteutettua jouhevasti.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitos tuottaa suunhoidon palvelut 1.1.2020-31.12.2021 eli kahden vuoden ajan. Minkä verran asiakkaita siirtyy yksityisiltä palveluntuottajilta, sitä on vaikea arvioida. Joka tapauksessa Kela-korvausten loppuminen lisää suoran valinnan palveluihin tulevien asiakkaiden määrää. Myös väestön ikääntyminen lisää asiakasmäärää.

Mikäli kaikki toimintaan liittyvät seikat, ehdot, korvaukset ja asiakasmaksut jne., ei ole tiedossa, kun suun hoidon yksiköt aloittavat toimintansa 1.1.2022, voi käydä niin, että joillekin alueille ei saada palvelun tuottajaa. Näin voi käydä etenkin syrjäseuduilla.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

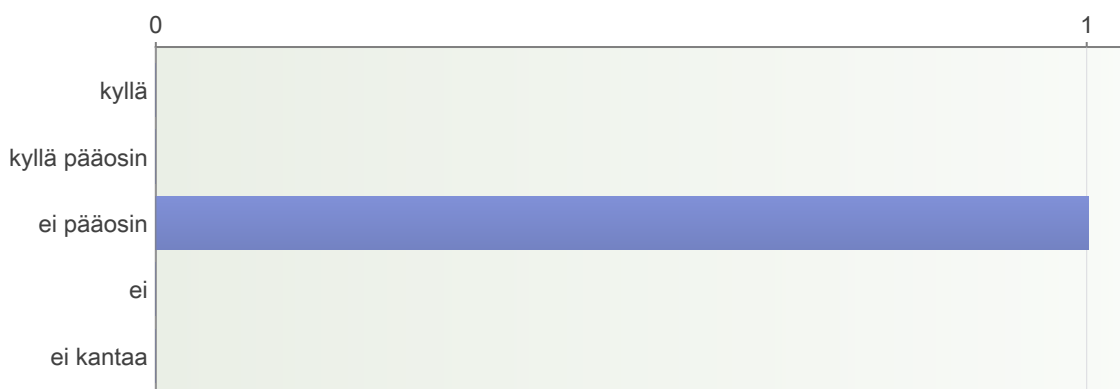
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityisten tuottajien toimintaedellytykset ovat turvattu hyvin.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

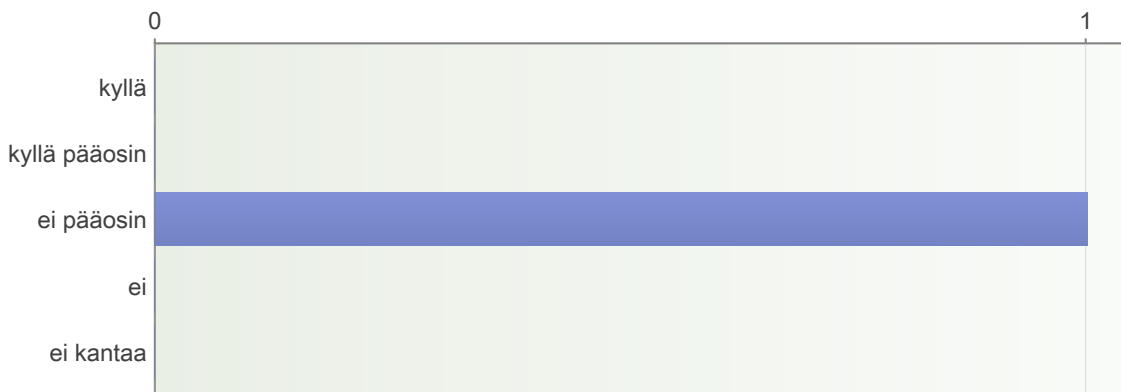
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienille palveluntuottajille ongelmaksi muodostuvat niin tietojärjestelmäpalveluihin liittyminen että raskas raportointivelvollisuus. Seurauksena on todennäköisesti palveluntuottajien koon kasvaminen ja keskittyminen.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Alueellisten erojen huomioiminen vaikuttavuusarvioinnissa olisi pitänyt olla vahvempaa.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Pienen syrjäisen kunnan kannalta valinnanvapauslainsäädäntö on ongelmallinen. Esitetystä muodosta sote-kustannusten säästötavoitteet voivat jäädä saavuttamatta ja silloin herkästi puututaan palveluverkkoon, jolloin pienet yksiköt ovat suurimmassa vaarassa. Myös palveluntuottajien saaminen syrjäisille seuduille joissakin palveluissa voi olla vaikeaa, jopa mahdotonta.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslakiluonnos on puutteellinen ja maakuntien itsehallintoa liikaa rajoittava. Lakiluonnos vaatii suuria muutoksia ja siksi sen voimaantuloa tulisi lykätä.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.